

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD	PESEL
<input type="text"/>	<input type="text"/>

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2014

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1–33). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

MWO-P1_1P-142

Zadanie 1. (3 pkt)

Do każdego opisu przyporządkuj właściwą nazwę postawy. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: altruizm, internalizacja, ksenofobia, nonkonformizm.

	Opis postawy	Nazwa postawy
A.	Postawa charakteryzująca się nieuleganiem wpływom grupy, krytycyzmem wobec norm grupowych.	
B.	Postawa charakteryzująca się niechętnym, wrogim stosunkiem do cudzoziemców.	
C.	Postawa wyrażająca się gotowością niesienia pomocy innym ludziom.	

Zadanie 2. (3 pkt)

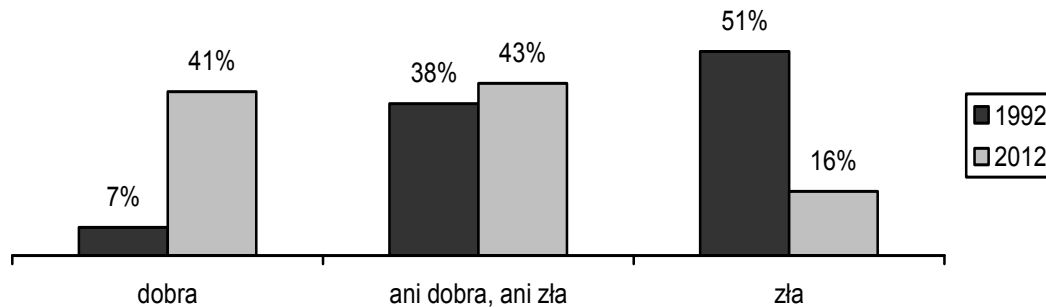
Do każdego opisu przyporządkuj właściwą nazwę rodziny zgodną z podanym kryterium. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: monogamiczna, matrylinearna, patrylinearna, partnerska, poliandryczna.

	Kryterium	Opis typu rodziny	Nazwa typu rodziny
A.	dziedziczenie	Rodzina, w której dziedziczenie nazwiska i majątku występuje wyłącznie w linii męskiej.	
B.	relacje interpersonalne	Rodzina, w której decyzje podejmowane są wspólnie przez małżonków.	
C.	małżeństwo	Rodzina oparta na małżeństwie, zawartym przez dwie osoby.	

Zadanie 3. (3 pkt)

Na podstawie wykresu rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

Wykres. Ocena sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego w Polsce w 1992 i 2012 roku

Na podstawie: *Nastroje społeczne w styczniu*, Komunikat z badań CBOS BS/14/2012.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	W 2012 roku w stosunku do roku 1992 odsetek badanych dobrze oceniających swoje warunki materialne wzrósł o 34%.	
B.	Na wykresie ukazano odpowiedzi wszystkich respondentów badanych w 1992 roku.	
C.	Odsetek ocen negatywnych sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego spadł w latach 1992–2012 o ponad 40%.	

Zadanie 4. (4 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego podaj cztery różnice między narodem a społeczeństwem.

Spółeczeństwo nie budzi emocji. Z narodem wiążą się niezwykle silne uczucia. Dla narodu ludzie oddają własne życie i w imię narodu odbierają je innym. Naród jest wartością

autoteliczną. Społeczeństwo ma wartość instrumentalną, jako forma organizacji życia zbiorowego w obrębie jakiegoś terytorium [...].

W realnej rzeczywistości zakresy zbiorowości określanej mianem społeczeństwa i mianem narodu zazwyczaj krzyżują się. Społeczeństwa są najczęściej złożone z członków różnych narodów i grup etnicznych, a członkowie jednego narodu wchodzi w skład różnych społeczeństw.

Społeczeństwo jest wielorako zróżnicowaną i często rozdieraną konfliktami całością. Nie tylko konfliktami o podłożu ekonomicznym, ale również narodowościowymi. Naród jest postrzegany jako jednolita całość, jako wspólnota, której wszyscy członkowie są braćmi bez względu na to, pod jaką szerokością geograficzną żyją i czym się zajmują; także jako całość jednorodna etnicznie [...]. Niemniej pojęcie narodu jest ściśle związane z pojęciem etniczności i zbiorowości etnicznej, określanej najczęściej mianem grupy etnicznej, chociaż nie spełnia ona wszystkich kryteriów grupy w ścisłym, socjologicznym rozumieniu.

Źródło: B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, Warszawa 2003, s. 240–241.

- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 5. (3 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Od spisu w 2002 roku liczba ludności Polski wzrosła o 271 tys. Obecnie jest nas 38,5 mln, ale z wyliczeń demografów wynika, że była to ostatnia dekada z przyrostem ludności. Teraz będzie nas już tylko coraz mniej i za pół wieku liczba mieszkańców Polski spadnie do 32,6 mln. Nowy spis powszechny wykazał, że ok. 1,94 mln Polaków przebywało za granicą powyżej 3 miesięcy, a 2/3 z nich pozostawało tam już 12 miesięcy i dłużej. W Polsce jest już 107 kobiet na 100 mężczyzn. Spada też dzietność kobiet. Badania GUS dotyczące przynależności narodowo-etnicznej wykazały, że jesteśmy krajem, w którym dominuje jednorodna polska tożsamość narodowa (91,56%). Najliczniej deklarowaną inną tożsamością była tożsamość śląska – 809 tys., kaszubska – 212 tys. i niemiecka – 109 tys.

Na podstawie: „Polityka” 2012, nr 13.

A. Podaj nazwę wymienionej w tekście grupy posługującej się językiem regionalnym w rozumieniu prawodawstwa Rzeczypospolitej Polskiej.

B. Podkreśl dwie przyczyny spadku tempa wzrostu liczby ludności Polski.

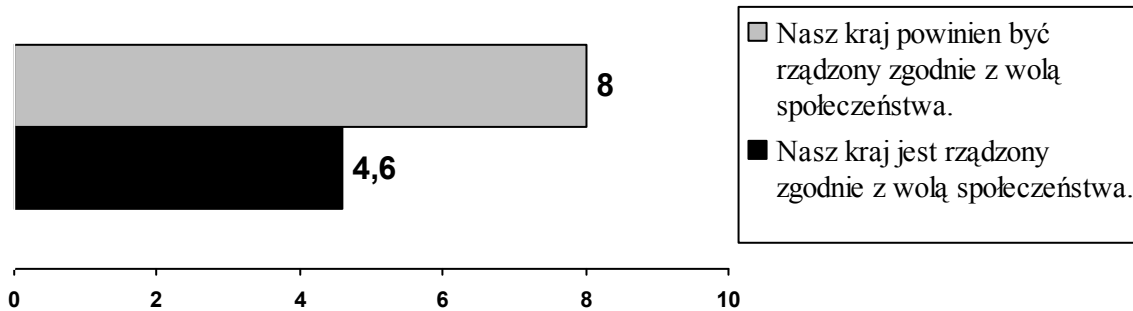
1. Deklarowanie innej niż polska identyfikacji narodowo-etnicznej.
2. Wzrost liczby kobiet w stosunku do liczby mężczyzn.
3. Emigracja zarobkowa Polaków.
4. Spadek dzietności kobiet.
5. Prognozy demografów.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.
	Maks. liczba punktów	3	3	3	4	3
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 6. (2 pkt)

Na podstawie wykresu porównaj zdanie respondentów na temat postulowanego wpływu społeczeństwa na rządzenie krajem z poczuciem rzeczywistej sytuacji w ich państwie. W odpowiedzi wykorzystaj dane liczbowe.

Wykres. Światowa opinia publiczna o postulowanym i postrzeganym wpływie społeczeństwa na rządy

Skala od 0 (wcale się z tym nie zgadzam) do 10 (całkowicie się z tym zgadzam)

Na podstawie: *Przestrzeganie praw człowieka w świecie*, Komunikat z badań CBOS BS/192/2008.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (2 pkt)

Podaj nazwę ideologii, której założenia przedstawiono w tekście źródłowym, oraz imię i nazwisko jej współtwórcy. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

Nazwy ideologii: komunizm, konserwatyzm, liberalizm, socjaldemokracja.

Współtwórcy powyższych ideologii: Eduard Bernstein, Edmund Burke, John Locke, Karol Marks.

Założenia:

- dążenie do zachowania istniejącego stanu rzeczy, rozumianego jako ład i porządek;
- postrzeganie społeczeństwa jako organizmu składającego się z wielu części współpracujących ze sobą dla osiągnięcia celu;
- przywiązanie do idei silnej władzy opartej na praworządności i przestrzeganiu praw obywateli;
- antyegalitaryzm.

Na podstawie: R. Tokarczyk, *Współczesne doktryny polityczne*, Warszawa 2010, rozdz. III.

A. Nazwa tej ideologii – .....

B. Współtwórca tej ideologii – .....

Zadanie 8. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Jest to forma uczestnictwa w procesie legislacji. Polega ona na uprawnieniu określonej prawnie liczby obywateli do wszczęcia postępowania ustawodawczego.

Na podstawie: B. Banaszak, A. Preisner, *Wprowadzenie do prawa konstytucyjnego*, Wrocław 1992, s. 137–138.

A. Podaj nazwę opisaną powyżej formy demokracji bezpośredniej.

.....

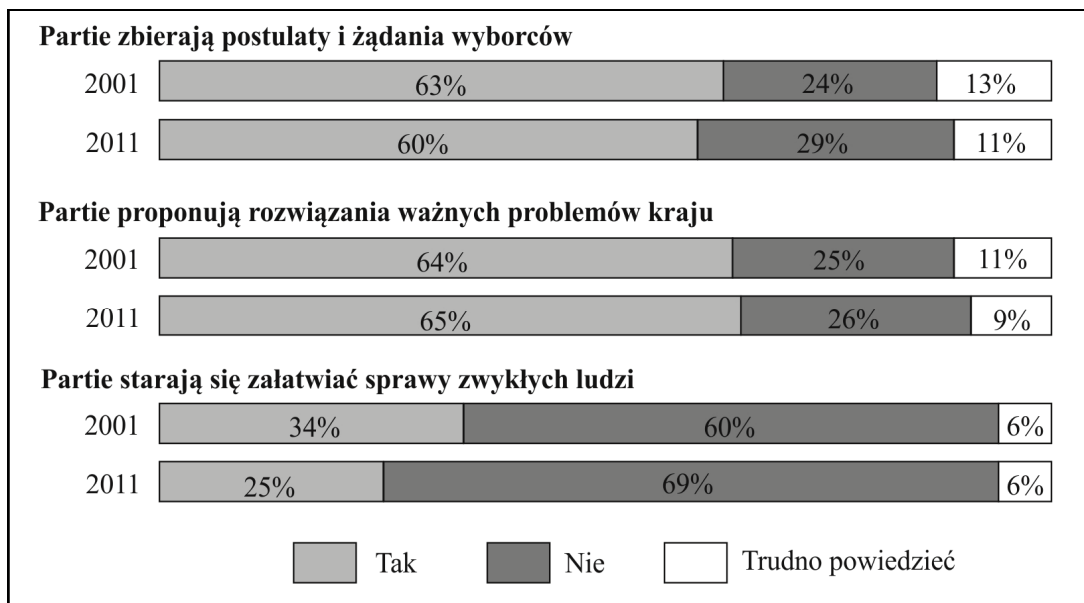
B. Podaj minimalną liczbę obywateli uprawnionych do realizacji opisaną powyżej formy demokracji bezpośredniej w Rzeczypospolitej Polskiej.

.....

Zadanie 9. (3 pkt)

Na podstawie wykresów rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

Wykresy. Postawy wobec partii politycznych

Na podstawie: *Opinie o działalności partii politycznych*, Komunikat z badań CBOS BS/140/2011.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	Zarówno w 2001, jak i w 2011 roku ponad połowa respondentów uważała, że partie wypełniają postulaty i żądania wyborców.	
B.	W 2011 roku odsetek respondentów, którzy uważają, że partie starają się załatwić sprawy zwykłych ludzi, spadł w porównaniu z 2001 rokiem o ponad 9%.	
C.	W 2001 roku co czwarty respondent zgadzał się ze stwierdzeniem, że partie polityczne proponują rozwiązania ważnych problemów kraju.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.	8.	9.
	Maks. liczba punktów	2	2	2	3
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 10. (5 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Wyniki wyborów do Sejmu RP w 2011 roku

W niedzielnych wyborach parlamentarnych PO otrzymała 39,18 procent głosów, PiS – 29,89, RP – 10,02, PSL – 8,36, SLD – 8,24, PJN – 2,19, Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego – 1,06, Polska Partia Pracy – 0,79, Prawica – 0,24 a MN – 0,19.

Na podstawie: pkw.gov.pl

A. Podaj nazwę zasady wyborczej, która wyróżnia wybory do Sejmu RP spośród innych wyborów centralnych organów państwa.

.....

B. Podaj wartość procentową progu wyborczego, który w Polsce umożliwia koalicjom partyjnym wprowadzenie ich przedstawicieli do Sejmu RP.

.....

C. Podaj pełne nazwy partii politycznych lub komitetów wyborczych, które otrzymały mandaty w Sejmie RP w wyniku wyborów 2011 roku.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Zadanie 11. (3 pkt)

Na podstawie fragmentów *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* do każdej podanej zasady przyporządkuj numer artykułu, w którym została ona zawarta.

Art. 3. Rzeczpospolita Polska jest państwem jednolitym.

Art. 4.1. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu.

Art. 7. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 10.1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

	Nazwa zasady	Numer artykułu <i>Konstytucji RP</i>
A.	zasada praworządności	
B.	zasada suwerenności narodu	
C.	zasada unitarnej formy państwa	

Zadanie 12. (1 pkt)

Podkreśl nazwę organu władzy, który nie może uczestniczyć w procedurze odwołania ministra w Rzeczypospolitej Polskiej.

- A. Sejm RP
- B. Senat RP
- C. Prezydent RP
- D. Prezes Rady Ministrów

Zadanie 13. (3 pkt)

Do każdego naczelnego organu państwa przyporządkuj dwa numery, którymi oznaczono jego kompetencje konstytucyjne. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: 1. nadawanie orderów i odznaczeń; 2. koordynacja i kontrola pracy organów administracji rządowej; 3. uchwalanie ustaw; 4. ochrona interesów Skarbu Państwa; 5. nadzór nad działalnością sądów powszechnych; 6. stosowanie prawa łaski; 7. powoływanie komisji śledczej.

	Nazwa organu	Numery kompetencji	
A.	Sejm	•	•
B.	Prezydent RP	•	•
C.	Rada Ministrów	•	•

Zadanie 14. (2 pkt)

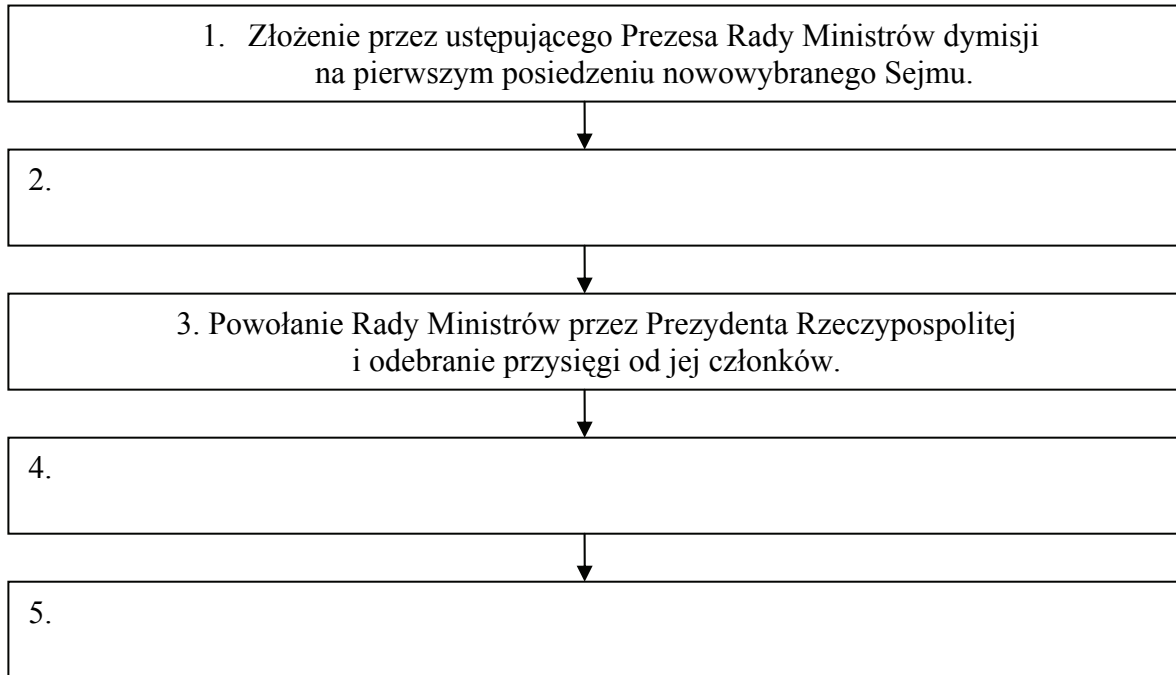
Do każdej fotografii oraz informacji o polskim polityku dopisz jego imię i nazwisko.

	
Uczestnik obrad Okrągłego Stołu; w 1989 roku został Prezesem Rady Ministrów; przewodniczący Unii Demokratycznej i Unii Wolności; odznaczony Orderem Orła Białego.	Uczestnik obrad Okrągłego Stołu; w 1991 roku został Prezesem Rady Ministrów; przewodniczący Ruchu dla Rzeczypospolitej i Ruchu Odbudowy Polski; odznaczony Orderem Orła Białego.
A.	B. ....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.	12.	13.	14.
	Maks. liczba punktów	5	3	1	3	2
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 15. (3 pkt)

Uzupełnij schemat – wpisz w odpowiedniej kolejności działania podejmowane w *pierwszym kroku* procedury powołania Rady Ministrów RP. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: wygłoszenie *exposé* przez Prezesa Rady Ministrów; wybór Prezesa Rady Ministrów przez Sejm; desygnowanie Prezesa Rady Ministrów przez Prezydenta RP; udzielenie przez Sejm wotum zaufania Radzie Ministrów bezwzględną większością głosów.

Zadanie 16. (3 pkt)

Na podstawie mapy administracyjnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Do każdego podanego opisu dopisz nazwę właściwego województwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

	Opis województwa	Nazwa województwa	Numer na mapie
A.	W skład tego województwa weszło w całości były województwo białostockie. Graniczy zarówno z krajem należącym do strefy Schengen, jak i z krajem nienależącym do UE.		
B.	W skład tego województwa weszło w całości były województwo wałbrzyskie. Graniczy z dwoma krajami należącymi do UE, a w jednym z nich środkiem płatniczym jest euro.		
C.	W skład tego województwa weszło w całości były województwo przemyskie. Graniczy zarówno z krajem należącym do strefy euro, jak i z krajem nienależącym do UE.		

Zadanie 17. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę – wpisz w odpowiednie miejsca właściwe nazwy organów stanowiących i kolegialnych organów wykonawczych samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

	Szczebel samorządu terytorialnego	Organ stanowiący	Kolegialny organ wykonawczy
A.	powiat ziemski		
B.	województwo		

Zadanie 18. (3 pkt)

Do każdej nazwy aktu prawnego przyporządkuj nazwę organu władzy, który go stanowi. Odpowiedzi wybierz spośród podanych: rada gminy, wojewoda, Rada Ministrów RP, Sejm RP.

A. Ustawa [...] o samorządzie gminnym.

.....

B. Rozporządzenie [...] w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 r.

.....

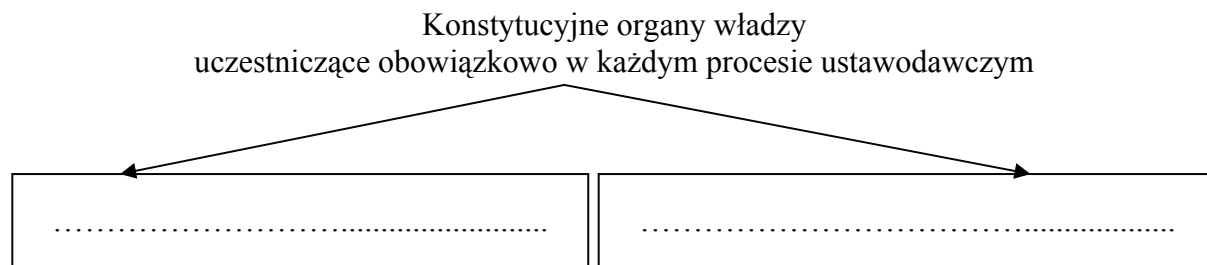
C. Uchwała [...] w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.	18.
	Maks. liczba punktów	3	3	4	3
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 19. (2 pkt)

Uzupełnij brakujące informacje dotyczące procesu ustawodawczego w Polsce.

Zadanie 20. (1 pkt)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Zasada instancyjności w polskim wymiarze sprawiedliwości oznacza, że

- A. każda sprawa musi być rozpatrywana w sądach dwóch instancji.
- B. wyrok sądu pierwszej instancji musi uzyskać akceptację sądu drugiej instancji.
- C. istnieje możliwość odwołania się od orzeczenia sądu pierwszej instancji do sądu drugiej instancji.
- D. działalność prawodawcza sądów pierwszej instancji podlega kontroli sądów drugiej instancji.

Zadanie 21. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Art. 180. 1. Sędziowie są nieusuwalni.

2. Złożenie sędziego z urzędu, zawieszenie w urzędowaniu, przeniesienie do innej siedziby lub na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie.

Art. 181. Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowego sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

A. Podaj nazwę przywileju sędziowskiego wynikającego z art. 181.

.....

B. Wybierz dwa zadania prawdziwe – wpisz w tabeli obok każdego z nich znak „X”.

	Zdanie	
1.	Nieusuwalność sędziowska jest jednym z warunków gwarantujących sędziom swobodę orzekania, zgodnie z własnym sumieniem i literą prawa.	
2.	Nieusuwalność sędziowska oznacza m.in. zakaz przynależności do jakiegokolwiek partii politycznej oraz zakaz dodatkowego zatrudnienia.	
3.	Gwarancja nieprzenoszalności sędziów wynika z przywileju nieusuwalności sędziów w celu ochrony.	
4.	Nieusuwalność sędziowska uniemożliwia organom ścigania zatrzymanie i aresztowanie sędziego.	

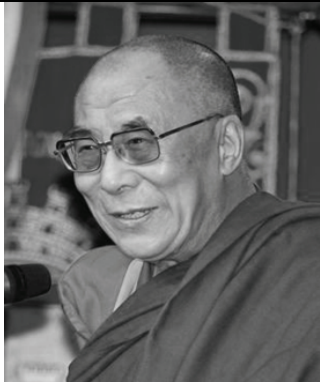

Zadanie 22. (3 pkt)

Rozstrzygnij, które zdania dotyczące postępowania procesowego w Polsce są prawdziwe, a które – fałszywe. W tabeli obok każdego zdania wpisz odpowiednio *prawda* lub *fałsz*.

	Zdanie	Prawda / Fałsz
A.	W procesie karnym stronami są podejrzany i oskarżyciel.	
B.	Powód to osoba, która wnosi pozew do sądu.	
C.	Oskarżony musi przed sądem dowieść swojej niewinności.	

Zadanie 23. (3 pkt)

Rozpoznaj osoby znane z działalności na rzecz rozwoju praw człowieka i nagrodzone za tę działalność Pokojową Nagrodą Nobla – podpisz fotografie.

		
Zwierzchnik buddyzmu tybetańskiego; od 1959 roku przebywający na uchodźstwie.	Założycielka zgromadzenia Misjonarek Miłości; błogosławiona Kościoła katolickiego.	Pastor walczący o zniesienie dyskryminacji rasowej w USA; zamordowany przez przeciwników.
A.	B.	C. ....

Zadanie 24. (3 pkt)

Do każdego opisu kompetencji dopisz nazwę organu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

	Opis kompetencji	Nazwa organu
A.	Organ plenarny ONZ złożony z przedstawicieli państw członkowskich, którego rola bywa określana jako stworzenie najszerszego forum wymiany poglądów.	
B.	Organ, którego stałymi członkami są: USA, Wielka Brytania, Francja, Rosja i Chiny. Jest odpowiedzialny za prowadzenie operacji pokojowych pod auspicjami ONZ.	
C.	Organ, którego jednym z zadań jest współpraca z organizacjami wyspecjalizowanymi ONZ. Zajmuje się m.in. sprawami ekonomicznymi, kulturalnymi i prawami człowieka.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.	20.	21.	22.	23.	24.
	Maks. liczba punktów	2	1	3	3	3	3
	Uzyskana liczba punktów						

Zadanie 25. (2 pkt)

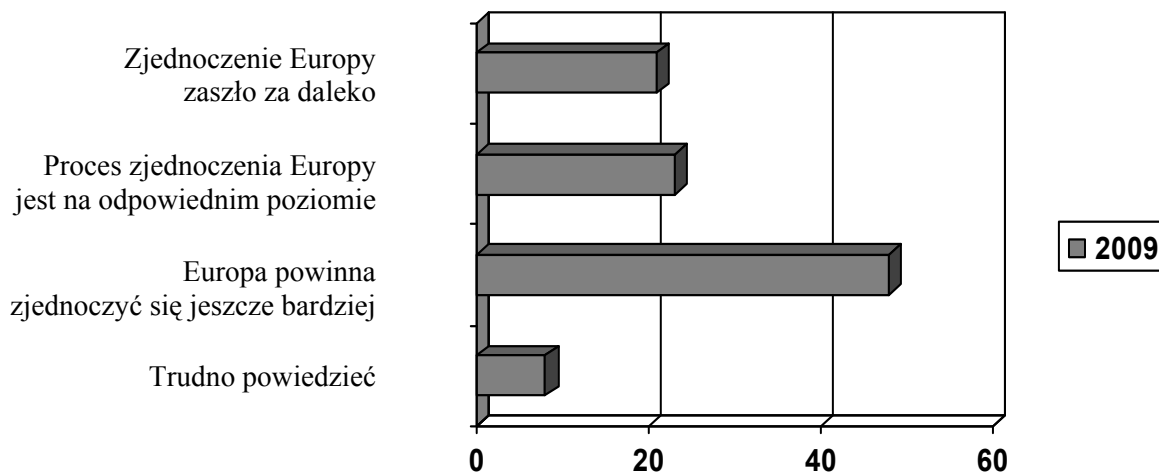
Wydarzenie chronologicznie pierwsze zaznacz w tabeli literą P, a wydarzenie chronologicznie ostatnie – literą O.

	Wydarzenie	Chronologia
A.	Ratyfikacja traktatu lizbońskiego przez Polskę.	
B.	Podpisanie traktatu akcesyjnego przez Polskę.	
C.	Przystąpienie Polski do strefy Schengen.	
D.	Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej.	

Zadanie 26. (3 pkt)

Na podstawie wykresu i tekstu źródłowego wykonaj polecenia.

Wykres. Opinie o integracji europejskiej

Na podstawie: *Opinie o sytuacji w strefie euro i integracji europejskiej*, Komunikat z badań CBOS BS/103/2012.

Polską wizję zjednoczonej Europy można scharakteryzować za pomocą trzech haseł: konkurencyjność, solidarność, otwartość.

Istotne jest dążenie do głębszej integracji europejskiej – zarówno gospodarczej, jak i politycznej. Należy także wzmocnić instytucje europejskie, aby mogły skutecznie realizować powierzane im zadania. W koncepcji docelowej pożądane jest, aby Unia Europejska przybrała postać unii politycznej. Nie należy tej wizji traktować jako superpaństwa eliminującego gospodarcze czy tożsamościowe interesy poszczególnych państw członkowskich. [...]

Istnieje konieczność poprawy funkcjonowania strefy euro. Ze względu na potencjalne szkody dla całego projektu integracji europejskiej kluczowe jest stworzenie takiej architektury współpracy, w tym zarządzania gospodarczego, aby nie nastąpiło pogłębienie podziału między państwami strefy euro oraz spoza niej. Akcesja Polski do strefy euro będzie mogła nastąpić dopiero wtedy, gdy warunki w niej panujące się ustabilizują, a Polska będzie na to przygotowana pod względem makroekonomicznym i prawnym.

Na podstawie: *Priorytety polskiej polityki zagranicznej 2012–2016*, www.msz.gov.pl

A. Rozstrzygnij, czy deklaracje większości respondentów są zgodne z kierunkiem rozwoju Unii Europejskiej przedstawionym w dokumencie. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

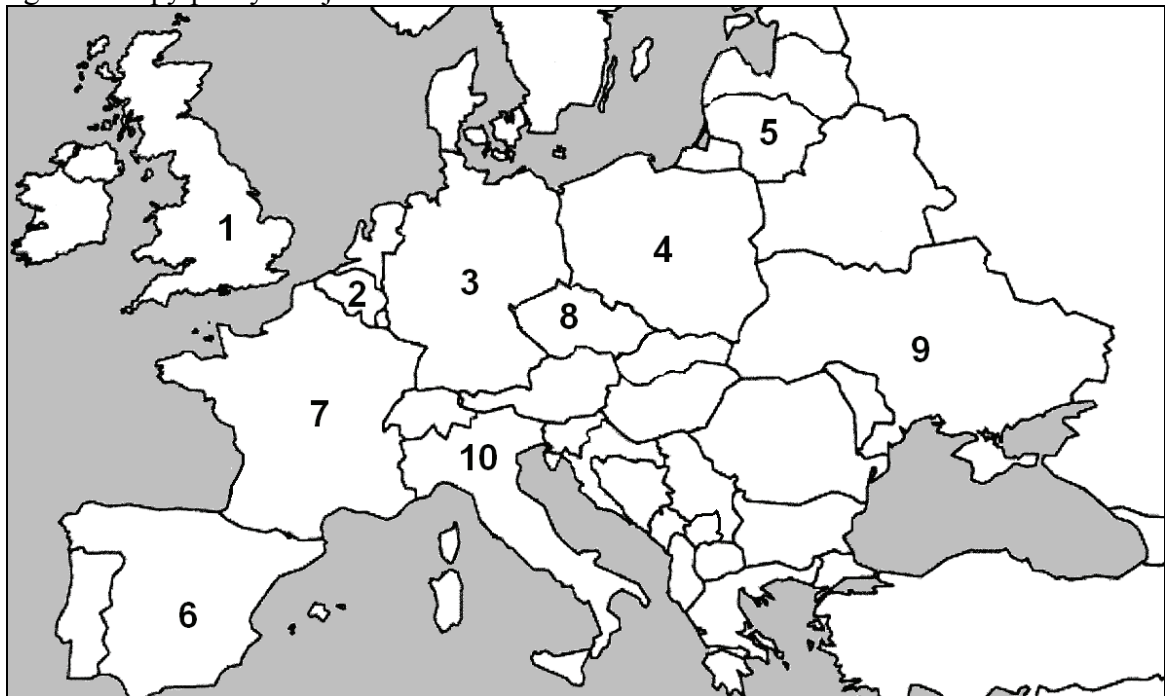
.....
.....
B. Wymień warunki przystąpienia Polski do strefy euro przedstawione w dokumencie.

- .....
- .....

Zadanie 27. (3 pkt)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment mapy politycznej

1. Podkreśl odpowiedź zawierającą numery wskazujące na mapie państwa, które podpisały traktat powołujący do życia Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.

- A. 1, 5   B. 6, 9   C. 3, 8   D. 2, 10

2. Podkreśl odpowiedź zawierającą numery wskazujące na mapie państwa, które przystąpiły do Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku.

- A. 6, 7   B. 3, 9   C. 4, 5   D. 1, 8

3. Podkreśl odpowiedź zawierającą numery wskazujące na mapie państwa, na terenie których znajdują się siedziby Parlamentu Europejskiego.

- A. 2, 7   B. 3, 7   C. 1, 3   D. 1, 10

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26.	27.
	Maks. liczba punktów	2	3	3
	Uzyskana liczba punktów			

Zadanie 28. (3 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wymień trzy elementy charakteryzujące specyfikę współczesnych konfliktów zbrojnych.

Współczesne konflikty zbrojne w większości wypadków nie są toczone przez państwa, lecz [przez] społeczności szukające samoidentyfikacji wzdłuż linii wyznaczanych przez czynniki etniczne, narodowe i religijne. W takiej rzeczywistości klasyczny podział na żołnierzy i cywilów traci na znaczeniu – każdy członek społeczności jest realnie lub potencjalnie żołnierzem. Podważa to ostateczne znaczenie i rolę prawa wojny – mundur przestał być wyznacznikiem czegokolwiek, na dobrą sprawę zniknął też z pola walki. Strategia „nowych wojen” w znacznym stopniu polega na uderzeniu i zniknięciu, wtopieniu się w cywilną sferę życia [...]. Współczesne konflikty zbrojne toczą się najczęściej na obszarach z długoletnią „tradycją wojny”, gdzie umiejętność posługiwania się bronią stała się elementem kultury i niejednokrotnie jest trzecim etapem edukacji po nauce chodzenia i mówienia. Nierzadkie są również przypadki masowego wykorzystywania codziennych sprzętów do realizacji celów wojennych – przykładem może być maczeta w Rwandzie czy motyka w Kambodży.

Źródło: R. Łoś, J. Regina-Zacharski, *Współczesne konflikty zbrojne*, Warszawa 2010, s. 97–98.

- .....
- .....
- .....

Zadanie 29. (2 pkt)

Wybierz dwa zdania, w których zawarte są wyłącznie fakty. Wpisz w wyznaczone miejsca litery, którymi oznaczono te zdania.

- A. Przestępcy idą z duchem czasu.
- B. Coraz częściej odchodzą od „konwencjonalnych” metod i uznają, że lepiej i bezpieczniej obłowią się w sieci.
- C. W ciągu ostatniego roku z cyberprzestępczością miał styczność co piąty Polak.
- D. Każdy z nich stracił z tego powodu – napisano w raporcie opublikowanym przez firmę zajmującą się zabezpieczaniem pamięci komputerowych.
- E. Przestępcy szukają nowych obszarów działalności, które mogą im przynieść duże zyski, a rozwój internetu takie możliwości stwarza.
- F. Cyberprzestępstwa będą miały charakter coraz bardziej masowy.

Na podstawie: G. Zawadzka, E. Olczyk, *Twój komputer nie należy do ciebie*, „Uważam Rze. Inaczej pisane” 2012, nr 42.

zdania zawierające wyłącznie fakty –

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu aktu prawnego podaj dwie przyczyny opuszczania swojego kraju przez uchodźców.

W rozumieniu niniejszej Konwencji termin „uchodźca” stosuje się do osoby, która [...] na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonañ politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie

chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się[,] na skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania[,] nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

Źródło: *Konwencja dotycząca statusu uchodźców*, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r.

- .....
- .....

Zadanie 31. (2 pkt)

Na podstawie fragmentów *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* wykonaj polecenia.

Art. 56.1. Cudzoziemcy mogą korzystać z prawa azylu w Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach określonych w ustawie.

2. Cudzoziemcowi, który w Rzeczypospolitej poszukuje ochrony przed prześladowaniem, może być przyznany status uchodźcy zgodnie z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską umowami międzynarodowymi.

Art. 79.1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub inny organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w konstytucji.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

A. Podaj warunek uzyskania statusu uchodźcy.

.....

B. Wskaż wyjątek od określenia „każdy” w przypadku skargi konstytucyjnej.

.....

.....

Zadanie 32. (1 pkt)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Źródło: *UNHCR Global Trends 2011*, s. 1.

Skrótowiec widoczny na ilustracji wskazuje na

- A. Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci.
- B. Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców.
- C. Komitet Ekspertów ds. Prawnych Aspektów Azylu Terytorialnego, Uchodźców i Bezpaństwowców.
- D. Agencję Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy Uchodźcom Palestyńskim.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	28.	29.	30.	31.	32.
	Maks. liczba punktów	3	2	2	2	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 33. (15 pkt)

Scharakteryzuj problem uchodźstwa w aspekcie politycznym, społeczno-kulturowym i ekonomicznym. zaproponuj działania instytucji krajowych i unijnych mogące przyczynić się do integracji uchodźców ze społeczeństwami europejskimi. Odwołaj się do materiałów źródłowych z zadań 30–32.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS